

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu
7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu
la casa cu 1 fl. mai multu, pe
anu; — trimisu cu post'a in
laintulu monarchiei pe 1 anu
intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. —
In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu
22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11
franci. — Numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu
litere merunte garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la a dou'a si
a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face
in modulu celu mai usioru prin
asemnatiunile postei statului, a-
dressate de a dreptulu la Redacti-
unea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 59.

— Sibiu, Mercuri 22/3 Augustu. —

1881.

Statistica comperativa.

In anulu acesta s'a numeratu poporatiunea in
mai multe staturi, si rezultatele se publica deocam-
data in cifrele principali. Este fórte interessantu
a cunósce, in ce proportiune a crescutu numerulu
locuitorilor in cei diece ani trecuti. Cei nascuti
si crescuti in cutare statu, apoi in cursu de diece
ani emigrati cu totulu, nu se numera, ci numai cei
remai in tíera si cei absenti numai daca au de-
claratu cà se considera totu de cetatieni si remanu
sub protectiunea statului lor. Inainte cu 10 ani
au fostu locuitori:

In Germani'a	41,010.150
Dupa 10 ani sunt	45,194.272
In Austri'a propria la 1870	20,396.630
Dupa 10 ani sunt	22,130.684
In Ungari'a la 1870 au fosu	15,417.327
Dupa 10 ani numai	15,610.729
In Franci'a erau la 1872	36,484.437
Dupa 4 ani 1876	36,905.788
In regatulu Danemarcei la 1870	1,784.745
In 1880	1,980.675
In Elveti'a la 1870	2,666.838
Dupa 10 ani	2,846.102

Din acestea cifre se vede, cà poporatiunea in
Germani'a cresce pe anu cu mai bine de 1%,
adeca cu 1.09, in Danmarc'a cu 1.05, in Austri'a
nici cu 1% intregu, ci numai 0.74, in Elveti'a cu
0.65. Din contra in Franci'a numai cu 0.29, éra
in Ungari'a mai reu decâtu ori unde, adeca numai
cu 0.11.

Din tóte tierile germane locuitorii se imultiescu
mai tare in Saxoni'a, cu 1.74, si in Prussi'a cu
1.14, in Bavari'a cu 0.92 adeca nu tocmu cu 1%;
Scurtu, rass'a germana se imultiesce mai tare de
cátu ori-care alta, afara de rass'a semitica (jido-
vésca). Ací inse politiciii si nationalistii sunt datori
a se intrebá si a cercetá cu tóta rigórea, daca
aceea rassa cresce prin nasceri multe, sau prin
mortalitate mai púcina decâtu se intempla la alte
popóre si rasse, ori-cà se intempla s'un'a si alt'a:
se nascu mai multi si moru mai púcini? Pentruce?

Transilvani'a.

Sibiu, 2 Augustu n. (Sciri economice
si alte.) Dupa tóte informatiunile venite noue
din mai multe parti ale Transilvaniei, secerisiulu
din anulu acesta va fi pe unele locuri prea bunu,
éra luandu tíer'a preste totu, va fi de midilocu,
ceea ce se cunósce si din moderat'a scadere a
pretiurilor la grane, pre candu la papusoiu (cucu-
rudiu) au scadiutu si mai multu. De altumentrea
scaderea sau urcarea depende si dela manoper'a spe-
culantiloru, cari espórta cerealii si vite din tíera.
In partea de susu a acestui comitatu secerisiulu
de granatie inca nu s'a terminatu, din cauza mai
alesu, cà in septeman'a trecuta avuramu patru dile
de plóia; dara de cinci dile incóce timpulu s'a
indreptatu éra si lucrulu campului inaintédia
fórte bine.

Din vecinulu comitatu alu Fagarasiului avemu
asemenea sciri economice bune; dara se si dea
D-dieu; cà-ci vedeti bine ce spune „Pesti Napló“
in Foisiór'a sa din doi Nri dupa raportulu facutu
de dn. Carolu Reményi (nu artistulu, ci unu pu-
blicistu) trimisu inadinsu dela B.-Pest'a, cà se vi-
sitedie dominiile statului Fagarasiu, Veneti'a si
Coman'a, Porumbacu, Siarcaia, si mai multu cà
tóte Sambat'a, unde s'a iníntiatu de diece ani
incóce iepari'a (hergheli'a, stav'a) de prasila a
statului, cu ramurile sale pe la alte locuri. In
servitiulu acelu mare institutu si in tóta admini-
stratiunea acelu dominie este decisu cà se se
aduca mereu colonii secuiesci, de care s'au si asie-
diatu pàna acuma preste sieptedieci de familii.
Dn. Reményi lauda preste mesura pe secu dicundu,
cà de si nu sunt asia de servili, supusi la porunc'a
oricaarui ciocoiu, dara sunt multu mai destepti,
nu asia prosti cà romanii si multu mai muncitori,
nu asia lenesi; apoi ce este capulu lucrului, cà
districtulu Fagarasiului limitofu cu Valachi'a fiindu
locuitu numai de romani, trebuesce magiarisatu
cátu se póte mai iute, incependu firesce mai
antaiu cu comunele pe unde sunt mai multi boieri
(nemesi), cari pe temeulu diplomeloru, si asia se
tínu de diumetate unguri. Din mare norocire, acei
boieri si pruncii loru inca n'au prea apucatu se

invetie carte romanésca; deci cu atátu mai iute
se li se faca scóle magiare. Dn. Reményi afla, cà
„Tíer'a Oltului“ este una din cele mai frumóse
si mai sanetóse in tóta monarchi'a, si cà e pecatu
de mórte se nu fia magiarisata prin bravii secu.

De ati vedea apoi càtu de spurcatu descriu
alti publicisti venetici mai alesu pe femeile romane,
cà pre cele mai inputite si mai necurate, care nu
sciu se faca nici-o mamaliga cum se cade, nu se
spala cu dilele intregi si n'au nici íia pe trupu.
Totu asia raporturi mergu si la locurile mai inalte
despre romani si romance. Apoi se nu faci es-
positiuni si scóle de lucru in tóte comunele?
Pana candu se se mai suferé atâtea batjocuri si
rusine? Amu ajunsu cà se ni se dica verde in
faça, cà femeile romane, mai alesu cele dela cetati
si orasie, nici nu sciu, nici nu voiescu se lucre;
de aceea strainii si mai virtosu femeile loru strimba
din nasu si isi batu jocu audindu de espositiune
rumunyeaska, si credu cà aceea va fi compusa
numai din óle próste, din opinci si din brandia cu
strepedi. Asia isi batu jocu de labórea poporului
romanescu. Si apoi totusi câteva subcomitete au
pusu manile in sinu si urechile le-au astupatu cu
bumbacu. Cum de nu voiescu ómenii se pricépa
marea inportantia a industriei de casa? Mai sunt
trei septemani, spalati acele batjocuri de pre feciele
vóstre si a le familioru vóstre.

S'a disu mai in susu, cà cerealiile s'au eftinitu.
Vedemu inse, cà cu atátu mai multu s'au scumpitu
carnariile si mai virtosu carnea de vite cornute.
Causele sunt sciute: oprirea stricta a inportului de
vite, si de alta parte esportulu necurmatu cu miile
de boi bealani si vaci grase la B.-Pest'a si Vien'a
pe calea ferata. Ba dela unu timpu incóce ma-
gnatii (Schwarzenberg s. a.) ducu vite neingrasiate
dela noi cu miile la Boemi'a si le ingrasia ei pe
mosiile loru, apoi le vendu cu pretiu intretu.
Cautati la pretiurile carnei de vite, care se publica
reglatu in Vien'a si pe airea. Boii grasi, taiati,
apoi pusi pe cantariu, se platescu dela 56 pàna la
57 1/2 fl. maj'a metrica (Metercentner). Faceti'i
socotél'a. Vedeti mai departe in tóte piatile
nóstre, cum speculantii aduna preste totu anulu si
trimitu in susu oi grase si berbeci, porci, gâsce,

Foisiór'a „Observatoriului“.

La a. 1784 si la a. 1849.

Si tacuisses Philosophus mansisses.

V.

(Urmare.)

Famili'a nóstra a trecutulu prin multe adversitati;
pe la a. 1635 si-a perdutu nobilitatea; la an. 1685
s'a nobilitatu éراسi. La an. 1783 si 1790 precum ve-
diuramu, érá pe aci s'o pérdia din nou.

In seculii trecuti mai de multe-ori i s'a rapitu tóta
averea; asemenea si la a. 1849.

Nu e mirare dar, cà Siulutiescii au scadiutu din
averile avute, precum dicea Amiculu poporului in anulu
1862. Si cu tóte aceste, chiaru in acelu anu inca,
unulu dintre ei (Simionu) a fostu — precum atesta
foile catastrale — celu mai mare proprietariu de mosii,
si totuodata unulu dintre cei mai mari proprietari de
mine de aur.

La anulu 1828 s'au prezentatu la cas'a tatalui meu
douí domni din Ungari'a, si s'au recomandatú cà des-
cendenti ai acelu Siulutiesci, pe cari Podivinski ii es-
patriase in secululu trecut.

Unulu érá oficieru, alu 2-lea proprietariu. S'au
adunatu fratii tatalui meu, au tínutu unu consiliu fami-
liariu, si pe bas'a documenteloru produse i-au recu-
noscutu de adeverati consangeni.

Ei érau magiari, si se numeau Salatz. Éra noi
amu romasu, post totu discrimina rerum“
Romani.“)

*) Buna scóla romanésca a trebuitu se aveti DV.
la cas'a parintiesca, de óre-ce se scie, cà DVóstra n'ati
trecutu nici odata pragulu vre-unei scoli romanesci, ci
ati studiatu in scóle straine. Si bunu român a trebuitu

VI.

O marturisire stórsa cu sul'a in cóste.

Ce-au patitu românii din Abrudu, prin urmare si
mosiulu meu la a. 1784 vediuramu.

Ce-au patitu descendentiiloru, la anulu 1849 vomu
vedea indatu.

Va pricepe ori-si cine, dupa cele intemplete, cà
cele scornite despre mosiulu meu s'aru potea repeti si
despre parintii mei. — Ómeni rei au fostu si voru fi
pururea. *)

Faça de memori'a parintiloru mei, faça de repu-
tatiunea mea si a fratiloru mei, si cu deosebire faça
de copii mei, cari s'au nascutu si crescutu departe de

se fia mosiulu DVóstra, care pe acele timpuri, a crescutu
patru fii. precum au fostu fiii densului.

Adi nu mai e virtute a fi bunu român. Contrariulu,
adeca a nu fi român bunu, este si trebue se fia de aci
incolu adeverata infamia. Cu totulu altu-ceva fusese in
secolulu trecut, ba chiaru si in acesta pàna in a. 1848.
Contimpuraniiloru nostrii càti se mai afla in viétia potu
marturisi aceea ce noi v'amu comunicatu mai de multe
ori, cà inainte cu 50 si cu 60 de ani, noi cà scolari si
cà studenti junisiori, nu cutediámu se vorbimu unii cu
altii cu vóce mai tare pe stradele din Clusiu, Aiudu,
Osiorheiu etc. in limb'a nostra materna, de frica cà se
nu fimu insultati cu Hora, Kloska, tolvaj oláh, büdös
oláh etc. etc. Daca generatiunile actuali nu voru citi
legile vechi, acte publice, processe, istoria, nici-odata nu
voru scí cum au ajunsu ei din sclavi, domnisiori, la: Dà'mi
Dómne ce n'am visatu, se me miru de ce-am aflatu.

Red. Obs.

*) Numai se fia si cine se le crédia. Partea ri-
dicula a fabulei e, cà daca mitropolitulu Siulutiu nu o
spunea cu mirare, cà chiaru si pe parintii densului i-au
jafuitu, lumea n'o scia. Toti cronicarii descriu cu colori
infiorátore devastarea Abrudului la anulu 1784, dara cu
numele pe nime.

Red. Obs.

acei munti, si neavendu cunoscentia despre cele intemplete
in a. 1849, la casu de asia, n'aru fi in stare se se apere;
me afiu moralicesce constrinsu a descrie patianiile pa-
rintiloru mei, pentru-cà in memoriulu meu „O lacrima
ferbinte“ am trecutú — precum disei — preste ruine,
precum trece in sboru, vulturulu din Carpati, preste
pisculu in care i s'a distrusu cuibulu.

10 Maiu 1849; di fatala, in istori'a trecutului fa-
miliei mele.

Celu ce va vré cà se fia in curentulu evenimen-
teloru din acea epoca, va ceti inca odata ceea ce eu
am scrisu in partea I pag. 50—59, partea II pag. 8 si
partea III pag. 73—74; éra daca nu, va trece inainte.

In 6 Maiu, pe cându Românii cu Dragosi se con-
sultau in biserica, despre armistitiu, se respândesce
scirea, cà honvedii se apropie de Abrudu. Toti fugiau
in tóte partile; confusiune teribila; strigari: Ne-a tradatu
Dragosi.

Me ducu acasa, afiu pe mam'a fórte ingrijata.

— Ce cugeti? — dise ea — comandantulu forta-
retiei din Belgradu, trimite Jancului unu sacu de prafu
de pușca; carausiulu audindu cà vinu Ungurii, l'au
aruncatu josu aici in curte, si a fugitu indereptu. Daca
'lu aflá la noi, pe toti ne omorá“.

Sosindu fratele meu intr'aceea, a luatú si a golitu
saculu in retirada. S'a latitu unu mirosu de prafu de
pusca, in càtu tóta curtea putiá. Noroculu nostru, cà
a venitú o plóia, care a resipitu mirosulu.

Indata-ce au sositu Hatvani cu trup'a sa de honvedi
la Abrudu, adeca in 6 Maiu sér'a, s'au incuartiratu la
noi 10 husari, cu unu sergentu, pe care l'am descrisu
in partea I; pe tat'a impreuna cu intrég'a familia si cu
óspele nóstru, prefectulu Dobra, ne-au pusu sub paza
declarandu-ne, cà ori-care va pasí din casa afara fara
permissiune, va fi inpuscatu.

In 7 Maiu dánduni-se voia se esimu, ne-amu dusu,
eu si fratii mei, la Hatvani, cà se'lu rogamu, se crutie
pe parintii mei; cu ce resultatú, vediuramu in part. I.

gaini, ratie, oua, untu cu sutele de cantarie, pome si mai alesu prune uscate, care au pretiu minunatu in Pest'a si Vien'a, legume de totu soiulu. Aici in Transilvani'a ei le cumpara cu pretiuri de nimicu si castiga la ele dieci de mii. Daca aveti bucate de prisosu, ingrasiatu porci si gâsce, tîneti gaini cu sutele.

Daca noi carturarii de pre la orasie si sate nu reflectamu pe locuitori la ceea ce vedemu si si cunoscemu din esperienti'a de tôte dilele, nu mai scimu de ce mai suntemu in atingere cu densulu. Trebuie se'lu dedamu a se reculege in situatiunea schimbata, a munci, a castiga si a pastra, a manca si mai bine.

Comentarea legii comunale unguresci 1871.

Acea lege se afla si in traductiune romanésca oficiale, relative mai buna decât o multime de alte traductiuni oficiale. Se afla inse legi nenumerate la unguri, că si la germani si la alte popora, redactate asia, in catu partea cea mai mare a publicului se intelege anevoia, sau reu, sau si nicidecum; de aceea si aparau atâtea comentarie de legi.

Adunarea generala a Asociatiunei transilvane etc. din Turd'a pusesse la concursu interpretarea legii comunale. Pana la terminulu preclusiv au intratu la comitetu numai doue operate. Comitetulu le dete indata spre censurarea la o comisiune de trei jurisconsulti practici, cu terminu pana in 15 Iuliu. Terminulu trecu, fara că comisiunea de trei se fia apucatu a presenta opiniunea sa la comitetu, si asia se mai prelungi cu vreo 20 de zile. Inse chiaru se nu se fia intemplat acasta intardiare, mai este si alta inpregiurare, ce merite tôte atentiunea asociatiunei. Comitetulu va avea se'si formuladie opiniunea sa si se o comunice adunarei generale, nu se si votedie premiulu ori se'lu retina. Daca este asia, apoi membrii adunarei au trebuintia de informatiuni prealabili, spre a judeca in cunoscintia de lucru. Dara acasta materia abia s'a discutat in cele diece luni trecute câteodata in „Telegrafulu romanu“ Nrii 59 60 si in „Gazet'a Transilvaniei“ Nr. 63 din a. c. De atunci a urmatu tacere. Abia de câteva zile încôce fuseramu provocati si noi de către unu domnu jurisconsultu, că se reproducemu susu citatii articlii din „Telegr.“ si „Gazet'a“, inse insociti de reflexiunile dsale la mai multe puncte. Articululu din „Telegrafulu romanu“ este acesta:

La interpretarea legii comunale.

Sine ira et studio.

„In patru zile se implinesce terminulu preclusiv alu concursulu scrisu de „Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultura poporului romanu“ pentru celu mai bunu comentariu poporalu alu legii comunale. Pana voru ajunge aceste renduri la cunoscintia publicului, terminulu va fi incheiatu, încatu ele nu voru putea exercita vreo

Mai multu n'am esitu din casa afara, pâna in 9 Maiu nôptea, cându ne-au redicatu cu puterea.*) — Ce s'a petrecutu in acele zile, in Abrudu si juru, din propri'a mea esperiintia, nu sciu; dar scopulu meu de astadata nici că este a descrie ce-au patitu altii, ci că ce-au patitu famili'a mea.

Dupa o di si o nôpțe, petrecuta asia precum veduramu că amu petrecutu-o noi, sosî momentulu decideriu: in 9 Maiu desu-de diminiția au inceputu foculu de tunuri si de puscii, cu vehementia; pe strad'a care duce către Câmpeni, de alungulu gradinei nôstre, neintrerupt mergeau si veniau honvedii, chiaru husarii, cari ne paziau pe noi, in acea di, nu ne aveau grigi'a; de trei ori au incercatu in acea dupa-amiédi a respinge pe „moti“ de pe drumulu de către Carpenisiu; dara totudeaun'a s'au intorsu cu capetele sparte. A trei'a ôra, cându s'au dusu husarii intre injuraturi, a disu sergentulu, că daca se voru întôrce, ne voru spândiurâ pe toti de plopi, precum a mai spândiuratu elu in acea di pe nisce Români, carora mai ântaiu le scosese ochii.

Abia a trecutu o ôra, numai ce vedemu că calulu sergentulu intra in curte, fără sergentu, in fuga selbataca, plinu de sânge; dupa o alta jumatate de ôra intra alti 3 husari in fug'a mare. Si-au luat unelte din grasdu cu grab'a si s'au departatu. Cându erâ se ésa din curte, intrebaiu pe unulu dintre ei: „Da ce e?“ — „Ce se fia; fugimu! noi ne-amu luptatu in tiér'a ungurésca cu neamurile de acolo, cu felu de felu de soldati regulati; pe toti i-amu batutu; dar éta că mocanii acestia ne batjocorira. Acestia'su draci, nu'su ômeni; isi tragu palari'a pe ochi că se nu védia mórtea; apoi urla de ti se pare că s'a deschisu iadulu, si dau navala. Pe sergentulu inpreuna cu alti husari i-au incunjuratu in apropiere de o môra si i-au taiatu pe toti“.

(Va urmâ.)

*) Vedi raportulu Jancului.

Nota Aut.

iniriurintia asupra modulu de cugetare alu domniloru, cari voru fi luat sarcin'a asupra-si a se impartasi cu unu operatu la concursulu amintitu.

„Asociatiunea trans.“ prin escrierea concursulu acestuia implinesce o dorintia fôrte indreptatita, că-ci poporulu dela aducerea legii comunale pâna in diu'a de astadi nu posedea in privirea acasta nici unu indreptariu, care i-ar usiura intielegerea legii comunale, de care trebuie se se tina. A fostu o idee de totu salutara a „Asociatiunei trans.“, a da impulsulu la unu comentariu, care se puna pe poporulu nostru romanu in positiune, că elu pe terenulu, potemu dice, vastu alu legiloru si dispositiuniloru privitoare la autonomi'a comunala, se ajunga a potea cuprinde cu mintea sa intregulu materialu si valôrea interna a fiacarei dispositiuni din legea comunala: pentru că astfelu poporulu se-si scie indrepta actiunea sa cu sigurantia pe terenulu autonomiei comunale.

Adunarea generala tinuta la Turd'a in Augustu 1880 aducându concludulu respectivu a avutu in vedere acestu scopu insemnatu si frumosu. Si noi nutrimu speranti'a, că juristii nostri practici, pe cari pâna acuma numai puçina activitate i-am vediutu desvoltandu pe terenulu inportantu alu scrieriloru juridice poporale, voru fi primitu indemnulu, a concurge cu poterile loru considerabile la luminarea poporulu nostru, cu atâtu mai vertosu, că concursulu scrisu de „Asociatiunea trans.“ e unu apelu facutu tocmai către juristii romani. Acestia că ômeni inzestrati cu sciintiele mai inalte de drepturile vechi, si noue, avendu pe langa aceea o pracsă castigata chiaru pe terenulu autonomiei comunale, potu acuma se'si intemeiedie unu monumentu neperitoriu in sinulu poporulu, din care au esitu.

Am disu că apelulu facutu de „Asociatiunea“ nôstra este indreptatu la adress'a juristiloru nostri practici, că-ci nu credu, că s'ar incumeta altu cineva, a se apuca de resolvirea problemei, dupa noi fôrte grea. Resolvirea acesteia cere cunoscintie speciale, pe cari noi laicii dela sate nu le avem. Se cere că ceice se presentâ cu unu operatu la concursu, se dovedésca cum au sciutu ei aplica sciintiele loru teoretice in pracsă dilnica, inpreunandu-le amendoue. Se nu uitamu, că este vorba de aplicarea unei legi, ce abia inainte cu unu deceniu s'a adusu de către legislativ'a patriei nôstre.

De candu s'a scrisu concursulu pomenitu, am asteptatu cu nerabdare se cetimu in diaristica nôstra incercari de tractarea materiei, ce o cuprinde legea comunala dupa deosebitele institutiuni: că apoi culegându aceste tractate sau monografii, comentatorulu se se pôta apuca de lucru cu mai mare sperantia de reusita. Dar' nu s'a ivitu chiaru nimica. Tacerea pe terenulu acesta a ajunsu, de a face pretensiune la virtute. Chiaru acasta inpregiurare ne silesce si pre noi acuma in ôra a unspredeceea, a ne ocupa cu cestiunea acasta si a contribui din punctulu nostru de vedere la resolvirea problemei câtu de puçinu si in unele liniamente generale. Nu pretindemu a fi infalibili, se intelege!

Cetindu din parte-ne concursulu scrisu in tómnă trecuta de „Asociatiunea trans.“, si făcia cu motivele produse inainte de aducerea concludulu acestuia am trebuitu se ni-lu explicamu astfel, că elu cere explicarea legi comunale, si anume a art. de lege XVIII: 1871 si a art. de lege V: 1876 din paragrafu asia, că poporulu cu mintea sa naturala se pricépa si se cuprinda intielesulu si valôrea toturor dispositiuniloru cuprinse acolo. Va se dica, concludulu cere o culegere si compunere compendiôsa a articuliloru de lege si apoi explicarea ecestora; nu pretinde inse o adunare a toturor legiloru, ce contínu dispositiuni cu privire la competenti'a si detorinti'a comunei, că-ci altcum nu s'ar potea cuprinde materialulu nici in de cinci ori 8 coli tiparite.

„Asociatiunea trans.“ cere de astadata explicarea articuliloru de lege si anume a celoru ce nu'i pôte cuprinde poporulu cu mintea sa.

I. Operatulu trebuie se fia compusu in limb'a romanésca, intr'unu stilu usioru de intielesu. Dar precisiunea terminiloru juridici se fia respectata, si totuodata acesti termini se se esplice asia, încatu poporulu se intieléga fără multa greutate. Paragrafi se fia explicati unulu câte unulu; aretandu-se inse si legatur'a firésca intre acele parti ale legii, cari nu potu fi intielese fără a fi combinate. Operatulu intregu tiparitu in formatu 8-o Nr. 6 cu litere cicero are se dee inpreuna cu legea tradusa 7—8 côle.

Explicarea terminiloru juridici, adeca a paragrafiloru, cari nu sunt destulu de clari, este pro-

blema pusa. Totu ce se pôte inse intielege usioru si de către poporu, dupa noi n'ar mai trebui disu cu alte cuvinte, că-ci acasta ar fi tautologia de prisosu, ce ar inpedeca numai cugetarea poporulu. Se nu se uite, că concursulu scrisu marginesce operatulu la macsimulu de 8 côle tiparite, cari ajungu numai pentru esplicarea acelor paragrafi, ce trebuie lamuriti, pentrucă se fia bine intielesi de poporu.

II. Comentatorulu inainte de a procede la explicarea singuraticiloru paragrafi, va trebui se'si compuna intr'o ordine sistematica materialulu legii risipitu, si apoi se cercetedie tectulu. Concursulu cere că se se alature langa comentariu si legea in traducere romanésca. In acasta privintia comentatorulu va avea lipsa de traducerea oficiala; trebuie inse supusu criticei, că-ci la tiparirea tectulu romanescu alu legii s'a potutu viri icicolea vreo eróre de scrisu sau de tipariu. Avemu deci unu tectu romanescu autenticu. Prin urmare numai indreptarea si stabilirea paragrafiloru singuratici pôte avea locu, prin care se pregatesce substratulu interpretatiunei.

III. Tectulu romanu altcum este redactatu cu multa ingrigire, încatu numai puçine erori s'au stracuratu intr'ensulu, d. e. in art. de lege V: 1876, §. 9 in sirulu 2 de josu in susu, unde se afla „indarotu“ in locu de „indatoratu“, ce este exprimat in tectulu magiaru cu „tartozik“. In §. 11 sirulu 3 din susu in josu sunt tradusi terminii „Kilátásba helyezheti“ cu „le pôte dá sperantia“ in locu de „le pôte pune in vedere.“ In §. 1 art. de lege XVIII. 1871 tectulu magiaru

A. „községek“:

- a) városok...
- b) nagy községek...
- c) kis községek...

este tradus in limb'a romanésca cu:

A. comunele sunt:

- a) cetatile...
- b) comunele mari...
- c) comunele mici...*)

adeca cetatile si comunele cu articululu definitu, precându in originalu acesta nu se afla si s'ar potea omite si in tectulu romanu.

Observamu la locul acesta, că pe la noi „szolgabiro“-ulu se numesce „pretoru“, éra nu „subprefectu“, precum se dice in traducerea oficiala romanésca.**)

IV. Dupa parerea nôstra individuala făcia cu art. de lege XVIII. 1871 si V. 1876 ar trebui paragrafi inca odata cercetati si esaminati, că nu cumva dela anul 1876 prin legi aduse se se fi scosu din vigóre unii paragrafi intregi sau in parte; ori se se fi interpretatu sau intregitu unii paragrafi de către legislativ'a tierei, sau de către regimu.

In privintia acasta aflamu o ordinatiune ministeriala si anume a ministeriului de interne din 5 Juniu 1879, Nr. 26,343, prin care se intregesce §. 18 din art. de lege V. 1876 in modu esentialu. Acestu materialu inportantu trebuie luat in deplina consideratiune la explicarea §. 18 din art. de lege V. 1876.***)

(Va urmâ.)

*) Si in tectulu germanu oficiale se afla traducerea originalului asia:

§. 1. Die Gemeinden sind:

- a) Städte...
- b) Grosse Gemeinden...
- c) Kleine Gemeinden...

fără articululu definitu.

**) O eróre de tipariu ce incurca sensulu, se afla si in §. 128 prim'a alinea, in tectulu traducerei romanesci oficiale, unde se dice, că socotelele comunali le revidéza corporatiunea reprezentativa in adunarea generala „de tómnă“, in locu „de primavéra“, care eróre la retiparirea tectulu trebuie se se elimineze.

***). Acasta ordinatiune, ce porta subscrierea esc. sale actualei ministru-presidinte că ministru pentru afacerile interne, are de scopu regularea procederei preliminare contra membriloru primariei comunale, potemu dice a unei noue institutiuni, care pâna acuma nu a existatu in legea comunala.

Procedur'a acasta prealabila sau investigatiunea preliminară, care ori din oficiu ori la aratarea privata se urdiesce in modu prealabile, eventualmente asupra unui seu altui membru din primari'a comunale, prin autoritatile normate in §. 19 alu art. de lege V. 1876 este o noua institutiune fôrte salutaria, încatu functionarii primariei pe acasta cale isi afla scutul cuvenitu, pre care mai inainte in acasta mesura nu le-a oferitu legea.

Resultatulu acestei investigatiuni se curma prin decisiunea adusa făcia de primariile comunelor mici si mari de pretorele cercului, de acelu cuprinsu, că ori se curma cercetarea urdita, ori se introduce acuma asupra respectivulu functionariu comunala cercetarea disciplinaria, potemu dice ordinaria.

Contra acestei decisiuni de curmare, sistare

Espositiunea.

N'au fostu si nu sunt de ajunsu alte greutati, cu care intreprindetorii au se lupte spre a realisa o intreprindere atatu de maréta, care devenise si absolutu necessaria, si punctu-de onóre, ci ómenii isi mai facu si alte naluci si spaima órbe. Ne venira adeca sciri dela Mediasiu, S.-Sebesiu si din comitatulu Brasiovului, cá unii carturari de ai nostrii plini de intieptiunea lui Solon si Solomonu, desmenta pe ómeni si anume pe femei, cá se nu trimita nimicu „la tergulu romanescu, la sposatiune,“ cá voru vedea finantii unguresci si i voru globi ori ii voru pune la dari mai mari.

Adeca finantii unguresci au trebuintia se mérga toti la Sibiu, cá se afle ce au romanii in casele, ladile, pungile, grasdurile si sioprónele loru? Ce vorbe nesarate si necalite! Dara cá finantii au o miie de alte midiolóce, cá se afle ce ai si ce n'ai la cas'a si in pung'a dtale. Ei incepu mai antaiu dela fabricile de spirtu, dela cárciume si arendi. Ei sciu exactu, câte milióné florini facu tóte acelea cantitati abnorme de vinarsu = rachiu, câte se tórna pe gútesuri in fiacare anu, cáta accisa se platesce, cáta arenda se dá pentru cárciume. Mai incolo ei si ceilalti functionari administrativi nu sunt orbi, batu si ei tergurile, vedu ce se vinde si ce se cumpara; cunoscú numerulu viteloru dtale, din catastru mosii'a dtale; prin ladi inca nu amu ajunsu cá se ne caute regulatu, decâtu numai prin exceptiune; dara te vede pe dtá, nevast'a si fii'ca, cum le inbraci in sèrbatori si la nunte. Pe la orasie le este si mai usioru, cá-ci pe acolo dupa cum vedu cá sunt intiortiolate femeile si dupa cum sunt de pline ospetarii, cafenele, restaurante, bufetarii, teatruri, baluri etc. ei le dicu: daca nu ati avea, nu ati cheltui. Sciu finantii si atáta, cá la multi nici caciul'a din capu nu estea loru, ci totu ce pórtá este luatú in datorii, ceea ce se afla din catastifele dela negutatori, croitori, pantofari, macelari etc. Asia dara Soloni si Solomoni de aceia, de pre la sate se nu'si faca fantasii, se nu spariie pe bieteles femei, se mai lase acea urita datina ardelenésca, de a se mîeun'a si cauná totu de saracia; se nu fia ddloru cóbe rea.

— De alta parte avemu si sciri prea frumóse dela mai multe locuri si regiuni; se pare inse cá le va intrece pe tóte asia numit'a Marginime, cátu tine dela Turnu-rosiu tóte frumósele comune pàna din colo de Miercurea, in frunte cu orasiulu Salisce si comunele limitrofe, de unde vinu chiaru si obiecte de arte. In dóue resbóie asiediate in sal'a espositiunei, voru tiese in vederea publicului femei tinere, pensaturi artificióse. Comitétulu a primitu acésta scire cu mare bucuria si se va portá grija, pentru-cá vigorósele femei se aiba tóta comoditatea la lucrarea loru.

Din partea junimei nóstre avemu sciri, care le face tóta onórea, cá-ci se interesséda asia multu de acestu examenu, ce are se dea poporulu nostru in agricultura si industria. Dela câteva universitati vinu delegati de ai reuniunei studentiloru, cum din Vien'a, BPest'a, Cernauti, Gratiu s. a. Se spune cá dela Cernauti vinu vre-o 40 de tineri zelosi.

Intr'aceea dela comitetulu nostru locale mai primiramu spre publicare acestea:

Programu pentru festivitatile inpreunate cu espositiunea romana din Sibiu.

Vineri in 14/26 Augustu: la 8 óre sér'a convenire in pavilonulu din gradin'a „Hermann“.

Sambata in 15/27 Augustu: la 12 óre deschiderea espositiunei. — La 3 óre dupa amiédi prandiu comunu. — La 7 óre sér'a concertulu „Reuniunei de cantari“.

Domineca in 16/28 Augustu: la 3 óre d. a. banchetulu junimei academice. — La 7 1/2 óre sér'a representatiune teatrala de diletanti.

Luni in 17/29 Augustu: la 8 óre sér'a balu.

Mercuri in 19/31 Augustu: excursiune la Turnu-rosiu.

Domineca in 23 Augustu (4 Septembre): la 4 óre d. a. distribuirea premiilor. Sér'a convenire inpreunata cu productiune musicala a „Reuniunei sodaliloru romani“.

Marti in 25 Augustu (6 Septembre): la 4 óre d. a. inchiaierea espositiunei.

séu de introducerea cercetarii disciplinare, se admite recursu la vicecomitele comitatului si de aci eventualmente la consiliulu administrativu si la ministrulu de interne. Acésta procedere e analóga cu cea prescisa de procedur'a austriaca criminala ce se afla inca in vigóre in §. 196, 197, 198 si 200, precum si in §. 5 art. de lege VII 1876.

La espositiunea romana s'au mai insinuat: dela Lis'a lucrari de ale eleviloru scólei granitieresci; dela Bistritia din partea societatii „Hebe“ unu stelagiu cu 12 frustre petrificari, 18 frustre formatiuni geometrice si sticle cu apa minerala; dela Aradu din partea Asociatiunei nationale aradane, obiecte din industri'a de casa, vinuri si producte agricole; dela Siur'a-mare o mânza, vaci, junince, junci, o scrófa cu porci si grâu; dela Alb'a-Julia o masaritia cu flori, o perina de canapea, legatori de perdele, struguri si alte póme; din jurulu Geloului covóre de patu si de mésa, stergare, feçie de perini, unu albumu, unu modelu de architectura si morarie, 1 buciunu, unu leaganu, o cofa, 1 ciubarasiu, site si manusi de lãna; dela M. Osiorheiu o icóna cu margele, unu tragatoriu de incaltaminte si 1 acatiatoriu de stergare; dela Blasiu diferite producte agricole, vinuri, 1 mânzu si 2 berbeci; dela Buciumu stergare; dela Cutu vinuri, o iépa cu mânzu, unu armasariu si tieseturi.

Nr. 138 E. R.

Espositiunea romana din Sibiu.

A v i s u.

La espres'a dorintia a mai multoru esponenti, se prolungesce terminulu insinuareii obiecteloru pentru espositiune pàna la 3/15 Augustu a. c.

Totu-odata se aduce la cunoscinti'a publica, cá pentru espunerea viteloru este destinata diu'a de Vineri 21 Augustu 2 Septembrie n. éra pentru a pómeloru Sambata 22 Augustu (3 Septembrie st. n.)

In fine fiindu avisati numai la poterile nóstre, ne luamu voia a mai repeti rugarea, cá cei ce potu si voru, se binevoiésca a contribui, respective a colectá pentru fondulu de premiare, cá se fimu in positiune a distribui cátu de multe premii.

Sibiu, 17/29 Iuliu 1881.

P. Cosma m. p.,
pres.

Eugenu Brote m. p.,
secr.

R o m a n i ' a.

— (Minciun'a dela Predealu.) O scire fantastica, cá scandalu fara parechia se sustine in diariile de opositiune din Bucuresci de 2 septemani cu cerbicia fanatica. Si care este acea scire? Cá in vam'a Predealu (din susu de Brasiovu) ungurii aru fi navalitu nóptea preste trei sute de soldati romani si iar fi macelatu pe toti. Dela Predealu pàna la Sinai'a pe calea ferata sunt câteva minute (1 posta), pàna la Bucuresci abia 5 óre. Diariile opositiunei ceru necurmatu, cá ministeriulu se respunda prin Monitorulu ofic. la acea minciuna in pertinenta. Intr'aceea auctoritatile publice din Transilvani'a, chiaru si comand'a generala, nu lip-sira a trage informatiuni dela Predealu; dupace inse tóta acea fama esí o minciuna din cele mai in pertinente, aflamu cá este cu totul sub demnitatea loru a si mai vorbi de ele. Nu a fostu nimicu.

Bucurescenii se tínu ómenii cei mai de spiritu in tóta Europ'a, afara dóra de francesi. Apoi nu vedu densii, cum isi compromitu renume, de ómeni geniali cu absurditati de acestea, si nu pricepu nici macaru atáta, cá scornitur'a loru candu s'ar adeveri, ar fi cea mai spurcata infamia cadiuta pe armat'a Romaniei? Audi acolo, se mérga ungurii nóptea, se dea preste trei sute de soldati romani, toti dormindu cá nisce trantori, fara nici o custodie, se se lase taiati sau inpuscati cá nisce oi? Si toti comandantii, si insusi regele se taca la o insulta sangerósa precum ar fi acésta? Scornitorii si sustinetorii acelei secaturi nu se póte se fia romani. Tendenti'a este pe façia, ea inse este necalita, stupida.

— (Incuragiarea industriei nationale). M. S. Regin'a a avutu norocit'a idea de a hotari, cá la balulu Curtiei ce se va dá in carnevalu dómnese si domniórele se póte costumuri de borangicu, sau pènsa tierenésca, éra nu de stoffe straine. Garniturile voru potea fi cátu de variate. Cu modulu acesta, sumele insemnate ce se cheltuiau mai inainte la asemenea ocaziuni, voru alimentá industri'a nóstra nationala, in locu se intre in pung'a strainiloru.

M. S. Regin'a a datu cu acésta o nóua dovada de viulu interessu ce pórtá pentru incuragiarea si desvoltarea productiuniloru romanesci. (Resb.)

— (Ploile) din aceste din urma dile au fostu aprópe generale, in tóta tier'a. Pentru porumburi

au fostu bune, dara in multe parti au pricinuitu stricatiuni grãului care se aflá seceratu pe campu.

Correspondentie particularie ale „Observatoriului“.

Stimate Domnule Redactor!

In orasielulu nostru Bozovicu camu departatu de valurile politice, comerciale, scolastice si industriale, sub umbr'a placuta a bradiloru si fagiloru, s'au arangiatu prin comitetulu reuniunei romane de lectura de aicea unu concertu in 11 Iuliu a. c., alu carui venitú e destinatu in favorea radicanului monumentu alu neuitatulu nostru poetu Andreiu Muresianu.

Aicea acludu venitulu curatu de 49 fl. 50 cr. si Te rogu a'lu pune la dispositiunea comitetului com-petinte.

Inaintandu acésta sumusióra, imi tínu de datorintia placuta se aducu multiamita publicului onorabile, care au participatu la acelu concertu si anume onorabileloru persóne, care au participatu in modu activu la executarea acelei conveniri. Dómn'a Viora Chetianu, prin declamatiunea sa „Strain'a“ de Julianu Groseanu au sciutu, relative la epoc'a in care ne aflamu, a stórce lacrimi din ochii veteraniloru granitieri, de si acestia erau insulfetiti de efectulu canteceiloru romane pe violina de d. R. Kwascák si pe piano-forte de d-siór'a Maria Sierbanu, ce audisera mai inainte. Gentil'a dómn'a Maria Cialma acompaniandu pe d-sióra Maria Sierbanu pe piano-forte, chiaru asia de bine au escelatu in „Dichter und Bauer“ de Suppé, cá si corulu vocalu din locu, cu 4 piese in limb'a germana si magiara.

„Crucea rosia“ de Sionu cantata de d-siór'a Calin'a Jovescu, precum si o declamatiune de d-siór'a tinera Sidoni'a Billek au fostu celu mai bunu indemnu pentru junii si junele de aicea, spre a se cuprinde cu cantari si declamatiuni nationale.

Venitulu se tramite totu, cá-ci spesele le-au portatu tóte amicul nostru alu tuturor, domnulu Isidoru Chetianu, la acarui initiativa s'au si arangiatu acestu concertu.

Bozovicu, in 21 Iuliu 1881.

Alu Domniei-Tale etc.

Joanu Banutiu,
notariulu comitetului.

Consemnare.

Despre acei p. t. domni, cari la concertulu din 11 Iuliu a. c. preste tacsele de intrare au suprasolvitu si anume:

Dlu Dionisie Cojocariu, supralocotenente c. r. fl. 2.—, Joanu Bethia, accesistu in pensie din Patasiu 2.—, J. Maniu, agentu din Lugosiu 1.50, Eugeniu Szántó, pretore cercualu 1.—, Gabrielu Hotiu, respiciente reg. 1.—, Theophilu Osiecki, comerciante 1.—, Jancu Pirtea locotenente c. reg. din Bania 1.—, Popoviciu 1.—, Lazaru Petroviciu, notariu cerc. din Bania 1.—, Georgie Bogdanu, not. cerc. in Prilipetiu 1.—, Alex. Marsiavila, adj. not. in Prilipetiu 50 cr.

Bozovicu, 12 Iuliu 1881.

Banutiu.

Sciri diverse.

— (Necrologu). Nicolau J. Miheltianu, parochu gr. or. in Bradu, protopresbiteru alu tractului Zarandu, deputatu alu sinodului archidiecepsanu, directoru alu gimnasului publicu romanu, si alu scóleloru normali din Bradu, presedinte alu subreuniunei invetiatoriloru romani din tractulu Zarandu etc. etc.; dupa suferintie indelungate, impartasitu cu santele taine, in 15 Iuliu st. v. a. c. la órele 7 a. m. si-a terminatu viéti'a terestra plina de activitate pentru scóla, biserica si natiune, in etate de 46 de ani.

Acésta scire fórté trista o aduce la cunoscinti'a consangeniloru neconsolat'a soçia Zoe n. Orgidanu, orfanii Nicolau, Jancu, Olimpi'a si Virgiliu cá prunci, tatalu Joanu parochu in Vingardu, Aurelu cu soçi'a Judit'a si Paraschiv'a mar. Josifu dir. gimnas. in Brasiovu cá frati, Vasile, Alesandru comercianti, Mari'a mar. Georgiu ved., Carolin'a mar. Stefanu comerciante in Bucuresci, Elen'a mar. Georgiu comerciante, Eufrosin'a mar. Blebea propriet. mare in Dudesce, Joanu Tipeiu veduvu protopopu in S. Sebesiu, cu ficele si ginerii, cá cumnati.

Remasitiile pamentesci ale repausatului s'au asiediatu spre odihna eterna in cimiterulu gr. or. din Bradu, Vineri in 17 Iuliu st. vechiu la 3 óre dupa amiédi.

Bradu, in 15 Iuliu st. v. 1881.

Fia-i tierin'a usióra!“

Perdere fórté grea, nu numai pentru familia, care plange strigandu: Unde este dorere cá dorerea mea?! , dara pentru cleru, poporu si scólele din Zarandu.

Red. Obs.

— (Reuniunea femeiloru romane din Sibiu). Comitétulu reun. fem. rom. din Sibiu s'a constituitu Sambata la 30 Iuliu a. c. alegandu'si de presedinta pe dn'a Mari'a Cosm'a, de vice-presedinta pe dn'a Joan'a Badila, de cassariu

pe dlu Dr. Aureliu Brote, éra de secretariu pe dlu Visarionu Romanu. *)

— (Distinctiunea redactorului „Familiei“). Ministeriulu instructiunei publice si alu cultorulu din Romani'a dilele trecute a trimisu lui Josifu Vulcanu brevetulu regescu, prin care i se confirma acordarea medaliei Bene-Merenti clas'a I. Brevetulu regescu suna astfelu: „Carolul I, din graçia lui Ddieu si prin vointia nationala Rege alu Romaniei, la toti de façia si viitoriu sanetate! Dorindu a dá o proba de a Nóstra bunavointia domnului Josifu Vulcanu pentru publicatiunile sale literarie, Noi ii conferim medalia „Bene-Merenti“ cl. I. Dreptu-care ii damu acestu brevetu subscrisu de Noi si investitu cu sigilulu Nostru. Datu in Bucuresci la 10 Juniu 1881. Carolu. (L. S.) Ministrulu secretariu de statu la departamentulu instructiunei publice si alu cultorulu. V. Alesandrescu Urechia. Nr. 175.“ (Dupa Famili'a.)

— (Pentru monumentulu lui Andreiu Muresianu) sau inaintatu la cass'a asociatiunei dela Blasiu v. a. fl. 77, din care suma 50 fl. a binevoitu a dá Escel. sa dlu metropolitu Joanu Vancea. List'a respectiva se vede publicata in „Fóia scolastica“ Nr. 10.

— (Date scolastice din Blasiu). Aceeasi „Fóia scolastica“ publica rezultatele instructiunei publice pe a. 1880/1 dela cele mai vechi scóln nationali romanesce din monarchia nostra. Cá ie prescurtare comunicamu si noi urmat. date:

In seminariulu de teologi (cursu de 4 ani) au fostu 58 tineri, din cari cinci veniti din dieces'a Lugosiului; toti acestia cu bacalaureatu esiti din 8 clase gimn.

Afara de acestia la asia numit'a teologia morala cursu de 2 ani (esterni) 33 elevi.

Gimnasiulu de 8 clase cu 14 profesori ordinari si 3 extraordinari, avuse studenti immatriculati la inceputulu anului 412, din cari au ramas pana la fine 387; din acestia 385 romani, 1 sasu, 1 israelitu; éra dupa confessiune 340 gr. cat., 44 gr. or., 1 rom. cat., 1 evang.-luter., 1 mosaistu. Din toti acestia 26 insi avura burse in bani, 174 insi páne in tóte dilele. Bursele s'au datu din fondurile: Maioru, Bobu, Clainu, Ramontiai (3), Alutanu, Vaida, Siulutiu, Asociatiunea transilvana (2), in fine din fondulu Rudolfianu alu diecesei lugosiane (14 burse).

La scól'a pedagogica cursu de 3 ani cu 6 profesori, au invetiatu 63 candidati, din cari 10 eminenti, 46 cu cl. I, 7 cu cl. tertia. Din toti au avutu páne 43 totu din vechi'a fundatiune, a carei origine e din secolulu trecut.

Scólele primarie (normali) de baiati cu patru clase, au avutu 152 scolari, din cari unulu cu bursa, 40 cu páne.

Asia dara sumandu la unu locu pe toti tinerii ajutati cu páne la scólele din Blasiu $174 + 45 + 40 = 259$ beneficiati. Dara pe cátu scimu noi, fundatiunea vechia nu ajungea nici pentru 200 de tineri; se vede dara cá s'a inmultitu prin economii, si ni se spune cá metropolitu dá din veniturile sale páne la mai multu, éra pe cáti va studenti ii tine in residenti'a sa cu locuintia si mancare, si cá se crésca, cum amu dice, inaintea ochiloru sei.

Totu in susu citatulu organu scolasticu Nrulu 10 se publica concursu pentru 15 statii de invetiatori, dintre care câteva se vedu dotate relative asia de bine, precum nu amu fi crediutu, anume in partile Campiei. Anume statiunea dela Bucium-Siésa cu 300 fl., lemne, gradina, locuintia, dara concurentii se cunoşca bine tóte trei limbile patriei; alte 5 statii cu câte 200 fl. si alte emolumente, celelalte mai puçinu in bani si mai multu in produse naturalie, locuintia etc.

— In 28 Augustu se voru tinea examenele de calificatiune cu docentii, cari daca in 1882 nu voru avea diploma, voru fi loviti reu de asprimea legei.

Pentru espositiune se prepara mai multe produse economice, spre a se trimite din dominiu precum s'au trimisu si in a. 1862.

Dlu Augustu Mazzuchi, architectu archidicesanu, are se trimita trei grupe de planuri

*) Zelulu si energi'a, cu care au apucatu femeile nóstre din Brasiovu caus'a sacra a educatiunei si instructiunei sexului loru din acésta parte a tierei, ne face se speramu, cá acésta reuniune infintiata in ór'a a unspredeceea, va ajunge si intrece pe unele infintiate in órele 3, 6, 9 ale s. scriptari. Noi ii uramu din sufletu cá se se bucure in veci de aceleasi simpatii ale sexulu, seu, de care se bucura acuma, la inceputulu activitatii sale. Red. Obs.

architectonice, de biserici, de edificii publice si private, dintre care câteva se si executara in diverse localitati, éra altele sunt a se executá.

O de aru veni lucrari de arte cátu mai multe! Felicitamu pe dlu Mazzuchi pentru nobil'a sa ambitiune.

Reportu generale despre activitatea Societati „Inocentiu M. Clainianu“ pe anulu scolasticu 1880/81.

Membrii societ. literarie bisericesci „Inocentiu M. Clain“ ascultandu vócea puternica a timpulu modernu, carea in modu imperativu provóca pe fiacare preotu romanu cá se se impulpe din respoteri si se caute tóte miidulócele spre a-si castigá si asecurá, precum in interessulu santei cause a bisericei si natiunei preste totu, asia si in interessulu credintiosiloru ce'i pastorescu, o stare de cultura cátu se póte mai infloritória din toti ramii si cu deosebire a se cultivá in sciintia sciintelor, in sciintia carea dá consciintia, consolare si fericire, in sciintia adusa din ceriu; — de alta parte convinsi fiindu cá societatile au fostu, sunt si voru fi cele mai eficace miidulócele spre a se cultivá si miscá fortiele latente si amortite, — s'au intrunitu cu socii in numeru de 56 in societatea, carea cu anulu acesta finesce alu 17-lea anu alu existentiei sale.

Bine au sciutu membrii acestei societ., cá pe nime nu'lu cultiva altii, ci — precum se exprima unu scriitoriu germanu — fiacare trebue se se cultive pe sine insusi, si cá ori-ce pusetiune passiva este directe contrariulu cultúrei, cá cultur'a se castiga numai prin activitate propria, — de aceea au folositu cu zelu si energia tóte miidulócele disponibili, cari cá si in trecutu, si in anulu acesta au fostu: a) cass'a, carea cu finea anului dispune de 308 fl. 80 cr. v. a., din cari in obligatiuni fructificátorie 248 fl. 59 cr. si bani gat'a 60 fl. 21 cr.; b) Bibliotec'a, carea inmultindu-se in anulu acesta cu 12 opuri donate si 6 cumperate, numera de presente 516 opuri in 715 volumi si fascicli; c) diariile, cari au circulatu intre membrii societ. in numeru de 16, sunt: „Gazet'a“ si „Famili'a“ (procurate prin Ven. superioritate), „Observatoriulu“, „Amiculu familiei“, „Cartile sat. rom.“, „Preotulu rom.“, „Gur'a satului“, „Caliculu“ si „Higien'a“ pana la apunere (prenum. pe spelele societ.), „Amvonulu“, „Luminatoriulu“, „Transilvani'a“, „Fóia scolastica“, „Convorbiri literarie“, „Revist'a scientifica“ si „Literatoriulu“ (gratis date de Redact. respective).

Pe lãnga acestea, cá membrii societ. se aiba si o arena de exercitiu si emulatiune in scriere, au continuatu scóterea fóiei „Furnic'a“, din carea au aparutu 23 nri.

Tóte afacerile societ. au fostu conduse in sensulu statutorulu prin oficiali speciali alesi. Oficiulu de notariu alu coresp. in ultimele 6 luni, dupa departarea lui J. Brandieu, au fostu concreditu cler. IV Iuliu Vlass'a.

Siedintie ordinare pentru afacerile administrative si aducerea decisiuniloru necesarie s'au tinutu 8, éra estraord. pentru citirea fóiei 3. Alegerea oficialiloru cu finea anului scolasticu incercata in anii precedenti, dara nesuccese, in anulu acesta se efeptu si anume: de presied. se alese cler. III Corneliu Pecurariu, de notariu alu coresp. cler. III Joanu Rusanu, de redact. alu fóiei „Furnic'a“ cler. III Aureliu Fodoru, de cassariu cler. II Alesandru Bene, de controloru cler. I G. Tieranu, de bibliotecariu clericu I Isidoru Marcu. — In decursulu acestui anu prin o comisiune de 5 se compuse istoriculu societ., care speramu a se dá publicitatii in an. proximu urmatoriu.

Nu potemu a terminá acestu scurtu reportu despre activitatea societ. nóstre, dela carea póte onor. publicu astépta multu mai multu, fára a ne impliní o santa datorintia cátra binefacatorii generosi, cari si-au inscrisu unu nume neperitoriu in analele societati nóstre prin urmatóriele donuri: Siematismulu clerului gr. cat. archidicesanu de pe ultimele II quadrienia in câte 4 exemplarie; Cercularele de pe anii 1878—80 donate de P. Ven. Ordinariatu metrop.; Romania Alkotmányos Intézményei don. de Dr. Vasilu Popu; Gazet'a si Famili'a procurate prin Ven. super. semin.; Amvonulu, Convorb. literarie, Fóia scolastica, Literatoriulu, Luminatoriulu, Revist'a scientifica si Transilvani'a, donate de Redactorii respectivi; Reportu generalu alu societ. „Petru-Maioru“ pe anulu scol. 1879/80 si Anticritic'a brosiurei anonime asupra celorlu dóue congrese bisericesci don. de numit'a societ.; Calendariulu de pe 1881 don. de M. Calinescu; Apele dela Vacaresci don. de cler. IV Corn. Pecurariu; Romani'a dupa tractatulu de Parisu si Vicariulu dela Vlakefield don. de cler. I Georgiu Thomasiu; Elementu de filosofia dupa V. Krug de T. Cipariu don. de cler. I. Joanu Cosma; Praktischer Lehrgang zur schneller und leichten Erlehnung der französischen Sprache si Szivbeli Tartozásak don. de cler. IV Josifu Stupineanu; Estrasu stenograficu de geologia, Parisu, don. de auctoriulu; Arseniu Bunea teol. abs. 1 fl.

Pentru tóte acestea donuri insemnate generosii binefacatorii binevoiesca a primí sincer'a si caldurós'a nóstra multamita, carea credemu a o manifestá cu deosebire prin nesuintia neobosita de a fi la culmea misiunei si asteptarei on. publicu prin ingrigirea ce vomu avea totudeaun'a de a folosi donurile oferite amesuratu intentiunei loru.

In fine rogamu pe on. publicu, cá in cátu va affá convenientu se oferésca ajutoriulu possibulu societ. „In. M. Clainianu“, care altcum e avisata singuru numai la fortiele materiali ale membriloru sei.

Blasiu, 28 Juniu 1881.

Josifu Stupineanu,
fostu pres. alu soc.

Iuliu Vlass'a,
fostu not. alu coresp.

— (Multiamita publica). Curatorulu bisericescu gr. cat. din parochia G. Hodacu in propopiatulu Reginului isi tine de santa datorintia a

aduce prin acésta cea mai ferbinte multiamita marimosiloru binefacatorii, mai josu insemnati, cari insufletiti cá si de alta-data, pentru bunastarea si inflorirea s. biserici, éra de alta parte avendu in vedere, cá din cass'a bisericesca in urm'a speselor mari avute cu edificarea unei biserici frumóse nu se potu acoperi spelele recerute la redicarea unui iconostasu corespundietoriu, frumosu, — au avutu generositatea a concurge cu oferte benevole de bani in sume considerabile la redicarea aceluasi iconostasu frumosu bisericescu si adeca: Leone Lupu 100 fl. si ceilalti contribuenti din consemnarea aci alaturata si cu inchiaiarea din finea acelei consemnari. *)

Post'a redactiunei.

— Brasiovu, 30 Iuliu. Vestmente bisericesci si vase sacre facute de mánã romanésca, se potu espune acum cá si in a. 1862, cá si la tóte espositiunile mari, si inca cu mare placere, nu numai noue, dara si stravechi, cá antice; stichariu, manecari, epatrachilu, brâu, felonu, arariu, si episcopesci, omoforu, genunchiariu, mitra etc.; apoi potiru, discu, stea, copia (lance), linguritã, racla sau cutéia (Ciborum) temeñariu (cadelnitia) etc.

Ar fi prea frumosu cá se le védia lumea pe cele vechi, grele si scumpe, dela S. Nicolae.

— Resiti'a. Dela Oraviti'a ni s'au promis inca din érn'a trecuta machine si alte obiecte facute de maiestrii romani cu permissiunea directiunei.

Dictionariu ungurescu-romanescu de G. Baritiu 1869 legatu se afla totu la libraria W. Krafft cu 3 fl. 50 cr.

— Orascia. Dictionariu germano-romanu si romano-germanu editiune nóua, inca nu este, dara se lucra la ele cu deadinsulu.

*) Cathalogulu zelosiloru crestini contribuenti in numeru de 155 cu sum'a de v. a. fl. 519, cri 60, cu dat'a din 26 Iuliu a. c. ilu avemu, inse numai preste vre-o diece dile vomu fi in stare se'i facemu locu intre publicatiuni. Red.

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

31 Iuliu st. n. 1881.

Obligatiuni rurali din 1880 convertite cu 6%	1. 100.— b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	„ 114.— „
Obligatiuni dominiali convertite cu 5%	„ 92.— „
— Creditu fonciariu ruralu cu 7%	„ 102.50 „
— Creditu fonciariu urbanu cu 7%	„ 102.50 „
Inprumutulu municipale alu capitalei din 1875 cu 8%	„ 110.— „
Actiunile caliloru fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	„ 64.60 „
Obligatiuni din 1868 cu 6%	„ 102.30 „
Prioritati cu 8%	„ — „
Actiunile bancei nat. rom. de 500 franci	„ 1601.— „
Actiunile bancei Roman'a din 1869 de 200 franci	„ 410.— „
Daci'a-Romani'a unite de câte 250, cursulu	„ 445.— „
Rent'a romana din 1875	„ 92.1/2 „
Diverse:	
Argintu contra auru	100.1/2 „
Bil-te hipotecarie contra auru	100.3/4 „
Florini val. austriaca	215.1/4 „

Nr. 2701—1881 pret.

(30) 2—3

Concursu.

Spre ocuparea postulu de notariu cercuale devenitu vacantu in notariatulu Cártisiórei, la care concurgu comunele Oprea-Cártisióra, Streza-Cártisióra, Arpasiulu superióre si Scoreiu, datu cu plata anualã de 400 fl. v. a. se escrie prin acésta concursu, si se provóca toti aceia cari dorescu a dobandi acestu postu, cá se-si inaintiede suplicele cuvenitu instruate si provediute cu documentulu de qualificatiune pretinsu in §. 74 din articulu de lege XVIII ex 1871 la subscrisulu, nesmintu pana la **20 Augustu a. c.** sér'a la 6 óre, de órece suplicele mai tardiu sosite nu se voru luá in considerare.

Arpasiulu inferióre in 23 Iuliu 1881.

Alesandru Belle,
pret. subst.

Ad Nr. 465—1881.

(31) 2—2

Concursu.

La scól'a granitierésca din Sin'a sunt de ocupatu doue posturi de invetiatori si adeca:

1. Unu invetiatoriu dirigente cu salariu anuale de 300 fl. v. a.

2. Unu invetiatoriu adjunctu in clasa I-a, eventuale una invetiatorésca cu salariu anuale de 180 fl. v. a. din fondulu scolasticu, apoi pentru fiacare, cortelu si lemne de focu.

Competentii de religiunea orthodoxa orientala au de a-si substerne petitiunile loru provediute cu documentele prescise de lege pana la 20 Augustu a. c. st. n. la

Comitetulu administrativu de fondulu scolasticu alu fostiloru granitieri din regimintulu I romanu in Sibiiu.

Editoru si redactoru responsabile: **G. Baritiu.**

Tipariulu lui **W. Krafft.**